

د افغانستان اسلامي امارت
د افغانستان بانک

د اوسني وضعیت لپاره د اسعارو د تیلګرافي لپړدونو لارښود

د لومړني تدوین نېټه: ۱۴۰۰ - تله

د تعدیل نېټه: ۱۴۰۰ - کب

د مطالبو لړلیک

- 3 مخففونه او اصطلاحگانې:
- 4 سریزه:
- 4 د پلي کولو محدوده:
- 4 لومړۍ ماده: د سوداگریزو بانکونو واکونه او مکلفیتونه:
- 6 دویمه ماده: د افغانستان بانک مسؤلیتونه او صلاحیتونه:
- 7 لومړۍ ملپانه:

مخففونه او اصطلاحگانې:

- د اسعارو ټیلګرافي لېږدوني (Foreign Telegraphic Transfers): ټیلګرافي لېږدونه (TT=Telegraphic Transfers) د پیسو لېږلو یوه برېښنایي طریقه ده چې په ټوله کې له هیواده بهر د بانک له لارې د معاملو لپاره کارول کېږي. ټیلګرافي لېږدوني د ټیلیکس په نوم هم یادیږي. په ټولیزه توګه ټیلګرافي لېږدونه له دوو تر څلورو کاري ورځو په اوږدو کې ترسره کېږي او د لېږدوني د مبدا او مقصد او همدارنګه د مبادلې د هر ډول اړتیا پورې تړاو لري.
- **حکمي شخص:** یو حقوقي شخص ته وایي چې د قانون په سپارښتنه او د یو یا زیاتو حقیقي اشخاصو په یوځای کیدو سره رامنځته کېږي.
- **حقیقي شخص:** حقیقي شخص په حقیقت کې هماغه انساني شخص ته ویل کېږي.
- **د پېرودونکو د پېژندنې او تثبیت شدید تدبیرونه (Enhanced Due Diligence) یا EDD:** د پېرودونکو د پېژندنې د تشخیص او تثبیت لپاره اضافي تدبیرونه نیول چې لاندې موارد پکې شامل دي: د غیر معمولو یا شکمنو کړنو یا معاملو په ګوته کولو لپاره د سوداګریزې اړیکې د څارنې د حدودو او درجې تشدید، د پېرودونکي په اړه اضافي مالومات ترلاسه کول، د سوداګریزې اړیکې او پیسو یا شتمنیو د سرچینې رېښتیني ماهیت، یا د اړوندو څارنیزو مراجعو لخوا هر ډول ټاکل شوي تدبیرونه.
- **د بانک عامل پلاوی:** د بانک عامل پلاوی چې لږ تر لږه پنځه غړي لري او عامل رئیس، مرستیال رئیس، (عملیاتي آمر، د اعتبارونو آمر او مالي آمر) په کې شامل دي.
- **نغدي امانت (Cash Deposit):** نقدي امانت هغه پیسې دي چې تاسې یې بانک ته ورکوئ. وروسته له هغې بانک له منل شویو شرایطو سره سم د یادو پیسو د خوندي ساتلو او ورکولو مسؤلیت لري. دلته نغدي امانت د پراخه مفهوم په مانا نه دی یوازې نغدې پیسې په ځان کې رانغاړي.
- د افغانستان له ګمرکونو د مالونو د ترخیص اظهار لیک (Afghan Customs Clearance Declaration) یا ACCD
- **انوايس (Invoice):** یو مشتري ته د توکو یا خدمتونو د استولو لړلیک چې لږ تر لږه پکې د بیو، کمیټو او د لېږدولو لګښتونو یادونه شوې وي.
- **هیواد ته ټیلګرافي لېږدوني (Inward remittance):** د یوه غیر مقیم شخص له بانکي حساب په یوه مقیم شخص یعنې په هیواد کې دننه د یو شخص بانکي حساب ته د پیسو استول یا په برېښنایي توګه لېږل.

سريزه

د اسعارو تيلگرافي لېږدونې د سوداگرۍ په اسانتيا کې پياوړې رول لري. د هېواد بانکونه د تأسيس له نېټې څخه تر اوسه پورې هڅې کړې ده څو له بهرنيو معتبرو بانکونو سره د بانکي اړيکو په رامنځته کولو سره وادراتي او خدماتي شرکتونو ته د سوداگرۍ د اسانتيا او خدمتونو د وړاندې کولو زمینه برابره او د اداینو په چټکتيا کې د فعالې ونډې په لرلو سره چې د هېواد د اقتصادي ودې لامل کېږي، فعاله ونډه ولري. د افغانستان بانک د مرکزي بانک په توګه، تل هڅه کړې څو د نړيوالو منل شويو معيارونو او د هېواد له شرايطو سره سم، د اسعارو د تلگرافي لېږدونو په برخه کې قوانين، مقرري او لارښودونه تدوين او تصويب کړي او په يو وار دې د بانکي سکتور په واک کې ورکړي.

په هېواد کې د وروستيو تحولاتو په پام کې نيولو سره، د هېواد د توکو د اړينو وارداتو او خدمتونو د پيسو د ورکړې لپاره د نړيوالو ټولې لېږدونو اسانتيا له بشري بالقوه کړکېچ سره د مبارزې په موخه د افغانستان اسلامي امارت يو له اقتصادي لومړيتوبونو څخه دي. له همدې امله، د افغانستان بانک د دې مهمې چارې د ترسره کولو په موخه، دا لارښود جوړ کړی او د بانکونو په واک کې يې ورکوي څو له مخې يې د اسعارو د لېږد اړوند چارې تنظيم شي.

د پلي کولو محدوده

د دې لارښود د موادو د پلي کولو مسئوليت د سوداګريزو بانکونو له مکلفيتونو څخه دی او د اړتيا وړ معاملو د ترسره کولو په موخه د پيسو اداینې او تيلگرافي لېږدونې رانغاړي او لاندې موارد په کې شامل دي:

1. په ټوله کې د لومړنيو توکو واردات او په ځانګړې توګه خوراکي توکي؛
2. د طبي او کرنيزو درملو واردات؛
3. د سون توکو واردات؛
4. د روغتيايي توکو واردات؛
5. د خامو موادو، پرزه جاتو او د صنعت، توليد، کرنې او خدمتونو د اړتيا وړ ماشين آلاتو واردات؛
6. د بربښنا د لګښت د پيسو لېږدونې؛
7. اړين مخابراتي او ترانسپورتي توکي او خدمتونه؛
8. له هېواده بهر په زده کړو بوخت افغان زده کړيالانو ته د پيسو لېږدونې؛
9. د تراکتور د ټايرونو، جنراتور، مېلايلو، پرزه جاتو او د موټر د ټايرونو واردات؛
10. د سيستمونو حفظ او مراقبت؛ او
11. نور هغه غير تجملي موارد چې د سوداګريزو بانکونو لخوا تشخيص کېږي.

لومړۍ ماده: د سوداګريزو بانکونو واکونه او مکلفيتونه

1. ټول سوداګريز بانکونه د اسعارو د تيلگرافي لېږدونې د معاملو د ترسره کولو په برخه کې د افغانستان بانک د قوانينو، مقررو، کړنلارو، متحدالمال مکتوبونو او نورو دستورونو په پلي کولو اړ دي.
2. سوداګريز بانکونه اړ دي څو د اسعارو د تيلگرافي لېږدونو اړوند سندونه په دې لارښود کې له ټاکل شويو لومړيتوبونو سره سم له خپلو مشتريانو څخه راټول، وپي څېړي او د هغې له سموالي څخه ډاډ ترلاسه کړي.
3. بانکونه نشي کولای د حقيقي اشخاصو پيسې د هغو حکمي اشخاصو حسابونو ته ولېږدوي چې په دې لارښود کې د ذکر شويو توکو او خدمتونو واردونکي وي.
4. د هغو حکمي اشخاصو له حسابونو څخه چې د هغوی د فعاليت ماهيت د لومړنيو/اړينو توکو او خدمتونو واردات نه وي، د حکمي اشخاصو حسابونو ته چې په دې لارښود کې ذکر شوي سوداګريز ماهيت لرونکي وي، د پيسو لېږدونې د اجراء وړ نه دي.

5. سوداگريز بانکونه کولای شي د لومړنيو توکو او خدمتونو د واردوونکو حکمي اشخاصو د غوښتنې پر بنسټ په خپلو بانکي حسابونو کې له شته وجوهو څخه د ۳۰ ورځو په موده کې تر ۲۵٪ (پنځه ويشت سلنې) پورې په دې لارښود کې د ذکر شويو توکو او خدمتونو د نړيوالو اداينو په موخه ولېږدوي، په دې شرط چې د بانکي څارنې د لوی آمریت له اړوند متحدالمال مکتوب سره سم په تېره میاشت کې له اړوند بانکي حساب څخه پیسې ویستل شوي نه وي. د معاملې پاتې لېږدول کېدونکی مبلغ وروسته له دې چې پیسې په نغدي توګه د مشتریانو په اړوند حساب کې جمع شي، لېږدولی شي.
 6. حکمي اشخاص چې د دې لارښود د لومړۍ مادې له ۵ فقرې سره سم، د لېږدونې په موخه د خپلو نغدي پیسو ۲۵٪ کارولي وي، نشي کولای د یوې میاشتې په اوږدو کې په نغدي توګه له یاد حساب څخه پیسې وباسي.
 7. که چېرې په دې لارښود کې ذکر شوي حکمي اشخاص د پام وړ پیسې د لېږد په موخه په نغدي توګه تحویل او په خپل حساب کې زیاتې کړي (Cash Deposit)، بانکونه کولای شي د هغې ټول زیات شوی مبلغ د هغوی د فرمایش سره سم، ولېږدوي.
 8. سوداگريز بانکونه کولای شي په افغانۍ معادل د پېر د سند د ورکړې وړ مبلغ د اسعارو د تیلګرافي لېږدونو په موخه له خپلو حکمي مشتریانو څخه ترلاسه کړي.
 9. سوداگريز بانکونه اړ دي څو د افغانستان بانک ته د اسعارو د تیلګرافي لېږد د سندونو له لېږد څخه مخکې، یاد سندونه لږ تر لږه له لومړۍ ملیاني سره سم خو چې په دې پورې محدود نه وي، له خپلو مشتریانو څخه ترلاسه، وېي څېړي او له سموالي څخه یې ډاډ ترلاسه کړي.
 10. بانکونه اړ دي څو د هغه شمېر حکمي اشخاصو د مشتریانو د هویت د تشخیص او تثبیت (EDD) د شدیدو شرایطو او تدابیرو له پلي کولو څخه ډاډ ترلاسه کړي چې نوی یې د لومړنيو توکو د واردولو سوداگريز جواز ترلاسه کړی وي.
 11. د حکمي شخص د وروستۍ معاملې د افغانستان د ګمرک څخه د توکو د ترخیص اظهار لیک (ACCD) د نوې غوښتنلیک شوې معاملې له نورو مرستندویه سندونو سره مل او د افغانستان بانک ته ولېږل شي.
 12. د بیجک (Invoice) له مالوماتو سره په ګمرکي سندونو کې د ذکر شوي توکي د مبلغ، نوعیت او مقدار تطبیقول د سوداگريزو بانکونو له مسؤلیتونو څخه دي.
 13. ګمرکي اسناد باید د استعلام یا نورو منل شویو لارو چارو له لارې د بانکونو یا مالي وزارت لخوا تائید شي.
 14. سوداگريز بانکونه اړ دي څو تائید شوي اسناد د هرې معاملې او هر مشتري په توپیر سره ترتیب او د مکتوب له لارې د خپل عامل پلاوي د یو تن غړي په لاسلیک سره د خطرونو او قانون د رعایت لوی آمریت د پام وړ د افغانستان بانک ریاست ته ولېږي.
 15. سوداگريز بانکونه د اسعارو د تیلګرافي لېږدونو په برخه کې د تائیدی د پانې له ترلاسه کولو وروسته، کولای شي له خپلو اړوندو کړنلارو سره سم اړینې کړنې ترسره کړي.
 16. سوداگريز بانکونه نه شي کولای چې د افغانستان بانک له تائیدي پرته بهرنۍ اسعاري تیلګرافي انتقالي معامله ترسره کړي.
 17. سوداگريز بانکونه اړ دي چې د پخوا په څېر د اسعارو د تیلګرافیک لېږد په اړه خپل راپورونه اړوندو څانګو ته واستوي.
 18. سوداگريز بانکونه واک لري چې د خپلو پېرودونکو هغه غوښتنې رد کړي چې د قوانینو، مقرراتو، متحدالمال مکتوبونو او د لارښوونو سره سمون نه لري.
- همدارنګه د هیواد سوداګرو ته د بانکي خدمتونو د اسانتیا، هڅونې او ښه والي په موخه داخل ته د لېږدونو (Inward remittance) په برخه کې سوداګريز بانکونه اړ دي چې لاندې ټکي په پام کې ونیسي:

19. سوداگريز بانکونه اړ دي چې له صادراتو څخه ترلاسه شوې پيسې پرته له کوم محدوديت څخه صادرونکو سوداگرو ته برابرې او لاسرسي ورکړي.
20. سوداگريز بانکونه اړ دي چې له نړيوالو بنسټونو څخه د بشري مرستو اندازه د افغانستان بانک لخوا د وتلو(پيسو ايستلو) په برخه کې له محدوديتونو څخه مستثنا کړي.

دويمه ماده: د افغانستان بانک مسؤليتونه او صلاحيتونه

1. د افغانستان بانک د سوداگريزو بانکونو رارسيدلي غوښتنليکونه له ملپانو سره يو ځای د اړوندو کړنلارو او لارښود سره سم ارزوي.
2. که ترلاسه شوي اسناد بشپړ وي، اړونده آمریت د ترلاسه شويو غوښتنليکونو تائیدي په رسمي توگه د افغانستان بانک د لوی آمریت (د خطرونو او قانون د رعایت د لوی آمر یا مرستیال) په لاسلیک سره سوداگريز بانک ته لېږدوي.
3. که چېرې ترلاسه شوي اسناد د اړوندو کړنلارو او لارښوونو سره سمون ونه لري، د سوداگريزو بانکونو غوښتنليکونه د اسنادو د بشپړولو په موخه په رسمي توگه مسترد کيږي.
4. د دې لارښود د احکامو له پلي کولو څخه څارنه او ډاډ ترلاسه کول د بانک د څارنې د لوی آمریت دنده ده.
5. د هیواد د سوداگريزو بانکونو لخوا د دې لارښود د احکامو د نه رعایتولو په صورت کې به د افغانستان بانک په اړونده بانک باندې اړین تنفیذي شرایط وضع کړي.

لومړۍ ملپانه:

د حقوقی شخص (شرکتی) د تیلگرافي لېږد چک لېست				
گڼه	موارد	پایلي		که چېرې نه / لوړ خطر
	د ذینفع جزئیات	هو	نه	
1	د بانک نوم:			د معاملي درول
2	د حساب شمېره:			د معاملي درول
3	د شرکت نوم:			د معاملي درول
4	فزیکي پته:			و غوښتل شي
5	برېښنا لیک:			دوام
6	ویب پاڼه:			دوام
7	د اړیکي شمېره:			و غوښتل شي
8	د سویفت کوډ:			د معاملي درول
9	نېټه:			د معاملي درول
10	پولی واحد:			د معاملي درول
11	مبلغ:			د معاملي درول
12	موخه:			و غوښتل شي
13	څېړنه، تشخیص او د درېیم شخص لخوا د هویت تثبیت:*			د رول او EDD
14	د فنټراکا تر نظر لاندې لېست:			د رول او EDD
15	سیاسي متبارز اشخاص (PEPs):			د رول او EDD
16	د لېږونکي توضیحات:			د معاملي درول
17	نوم:			د معاملي درول
18	فزیکي پته:			د معاملي درول
19	د اعتبار وړ جواز:			د معاملي درول
20	د شرکت د مشر یا مرستیال پاسپورت یا تذکره (پېژند پاڼه):			و غوښتل شي
21	د اړیکي شمېره:			و غوښتل شي
22	برېښنا لیک:			دوام
23	د حساب شمېره:			د معاملي درول
24	د حساب ډول:			د معاملي درول
25	د معاملي د موخي په یادولو سره د غوښتنلیک مکتوب:			و غوښتل شي
26	د بل کاپي/د تړون کاپي:			د معاملي درول
27	د افغانستان له گمرکونو څخه د توکو د ترخیص وروستی سند (ACCD):			د معاملي درول
28	څېړنه، تشخیص او د درېیم شخص لخوا د هویت تثبیت:			د رول او EDD
29	د فنټراکا تر نظر لاندې لېست:			د رول او EDD
	د ترهگری د تمویل او د پیسو وینځلو د خطرونو د ارزونې لارښوود سره سم د پېرودونکي د خطر ارزونه:			د رول او EDD

*. د دې څېړنې (بررسی) موخه د بندیزونو د لېست د پلي کولو په معنی ده چې د بېلابېلو خدماتي شرکتونو د وړاندې کوونکو له لارې په بېلابېلو ډولونو تحقق پیدا کوي. لکه د: World Check Refinitiv / Acuity او داسې نور.